

**RUS TILINI CHET TILI SIFATIDA O'QITISHDA INTERAKTIV VA
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TALABALARNING
KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH
METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH**

Tursunova Gulbahor Mamataliyrvna

ANNOTATSIYA

Maqolada rus tilini chet tili sifatida o'qitishda interaktiv va raqamli texnologiyalar orqali talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish masalasi nazariy-metodik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot kommunikativ yondashuv, faoliyatga yo'naltirilgan ta'lim, konstruktivizm, hamkorlikda o'qitish va CEFRning yangilangan kommunikativ modeli bilan bog'langan. CEFR Companion Volume kommunikativ faoliyatni qabul qilish, ishlab chiqarish, interaksiya va mediatsiya doirasida ko'rib, onlayn interaksiya va hamkorlikdagi ma'no yaratishga alohida e'tibor beradi. Shu asosda rus tili mashg'ulotlari uchun diagnostika, tayyorlov/scaffolding, autentik kommunikativ vazifa, rol o'yini yoki muammoli vaziyat, guruhviy mediatsiya, refleksiya va mezonli baholashdan iborat siklik model ishlab chiqildi. Natijalar interaktiv texnologiya samaradorligi vositaning o'zida emas, balki uning kommunikativ maqsadga, talabalar darajasiga, til materiali va feedback tizimiga didaktik jihatdan to'g'ri bog'lanishida ekanini ko'rsatadi. Oliy ta'lim sharoitida role-play, debate, jigsaw, case study, project work, peer feedback, LMS forumlari, kollaborativ hujjatlar va video/audio topshiriqlarini birgalikda qo'llash talabani passiv bilim oluvchidan real kommunikativ vazifani bajaruvchi ijtimoiy agentga aylantiradi.

Kalit so'zlar: rus tili chet tili sifatida, kommunikativ kompetensiya, interaktiv texnologiya, raqamli ta'lim, CEFR, mediatsiya, role-play, hamkorlikda o'qitish, formative assessment, oliy ta'lim.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются теоретико-методические основы совершенствования методики развития коммуникативной компетенции студентов при обучении русскому языку как иностранному с использованием интерактивных и цифровых технологий. Исследование опирается на коммуникативный и деятельностный подходы, конструктивизм, совместное обучение и обновлённую модель CEFR. В Companion Volume CEFR коммуникативная деятельность представлена через рецепцию, продукцию, взаимодействие и медиацию; отдельно выделяются онлайн-взаимодействие и совместное конструирование смысла. На этой основе предложена циклическая методика, включающая диагностику, языковую поддержку, аутентичную коммуникативную задачу, ролевую или проблемную ситуацию, групповую медиацию, рефлексию и критериальное оценивание. Показано, что эффективность интерактивной технологии определяется не самим цифровым инструментом, а его методически обоснованной связью с коммуникативной целью, уровнем студентов, языковым материалом и обратной связью. В вузовской практике целесообразно сочетать role-play, debate, jigsaw, case study, project work, взаимное оценивание, форумы LMS, совместные документы и видео/аудиозадания.

Ключевые слова: русский язык как иностранный, коммуникативная компетенция, интерактивные технологии, цифровое обучение, CEFR, медиация, ролевая игра, совместное обучение, формирующее оценивание, высшее образование.

ABSTRACT

This article examines the theoretical and methodological foundations for improving the development of students' communicative competence in Russian as a foreign language through interactive and digital technologies. The study draws on communicative language teaching, the action-oriented approach, constructivism, collaborative learning, and the updated CEFR model. The CEFR Companion Volume conceptualizes language use through reception, production, interaction, and mediation and gives explicit attention to online interaction and collaborative meaning-making. On this basis, the article proposes a cyclical methodology consisting of diagnostic assessment, linguistic scaffolding, an authentic communicative task, role-play or problem-based interaction, collaborative mediation, reflection, and criteria-based formative assessment. The analysis suggests that

the effectiveness of interactive technology depends less on the tool itself than on its pedagogically coherent connection to communicative goals, learners' proficiency, language material, and feedback. In higher education, a systematic combination of role-play, debate, jigsaw tasks, case studies, project work, peer feedback, LMS forums, collaborative documents, and video/audio assignments can shift students from passive knowledge reception toward active participation as social agents.

Keywords: Russian as a foreign language, communicative competence, interactive technology, digital learning, CEFR, mediation, role-play, collaborative learning, formative assessment, higher education.

KIRISH

Rus tilini chet tili sifatida o'qitish amaliyotida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish uzoq vaqt davomida tilning grammatik qurilishi va lug'at boyligini egallash bilan tenglashtirib kelindi. Biroq auditoriyada qoidalarni yaxshi bilgan talaba real suhbatda fikrini davom ettira olmasa, suhbatdoshning niyatini tushunmasa yoki vaziyatga mos nutq strategiyasini tanlay olmasa, o'zlashtirilgan bilim to'laqonli kommunikativ natijaga aylanmagan bo'ladi.

Kommunikativ kompetensiya aynan shu nuqtada til kompetensiyasidan kengroq tushuncha sifatida namoyon bo'ladi. Unda grammatik to'g'rilik bilan bir qatorda sotsiolingvistik moslik, 69alabani69 izchillik, muloqot strategiyasi, suhbat navbatini boshqarish, tushunmovchilikni bartaraf etish va hamkorlikda ma'no yaratish ko'nikmalari ham ishtirok etadi.

CEFR Companion Volume ushbu tushunchani yanada kengaytirib, til o'rganuvchini ijtimoiy agent sifatida talqin qiladi. O'rganuvchi faqat matnni qabul qiluvchi yoki gap tuzuvchi emas; u interaksiya qiladi, boshqalarning fikrini qayta ifodalaydi, ma'lumotni bir kontekstdan boshqasiga ko'chiradi, mediator vazifasini bajaradi va raqamli muhitda hamkorlik qiladi.

Shu sabab zamonaviy rus tili darsida interaktiv texnologiya faqat darsni qiziqarli qilish vositasi bo'lib qolmasligi kerak. Uning metodik vazifasi 69alabani gapirishga, tinglashga, javob qaytarishga, muzokara qilishga, o'z pozitsiyasini himoya qilishga va suhbatdosh bilan birgalikda yechim topishga majbur qiladigan kommunikativ vaziyat yaratishdir.

Interaktiv texnologiyalar doirasiga role-play, debate, problem solving, jigsaw, case study, project work, peer teaching va cooperative learning kiradi. Raqamli vositalar esa bu metodlarni LMS, videokonferensiya, shared document, chat, forum, audio feedback va multimodal topshiriqlar bilan kengaytiradi.

Amaliyotda muammo ko‘pincha shundaki, o‘qituvchi texnologiyani tanlaydi, ammo uning kommunikativ maqsadini aniq belgilamaydi. Masalan, onlayn quiz grammatikani tekshirishi mumkin, lekin o‘zi kommunikativ kompetensiyani rivojlantirmaydi. Aksincha, oddiy juftlikdagi rol o‘yini mazmunli vazifa, til materiali va feedback bilan ta’minlansa, kuchli kommunikativ natija berishi mumkin.

Ushbu maqolaning maqsadi rus tilini chet tili sifatida o‘qitishda interaktiv va raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasini kommunikativ kompetensiya modeli bilan bog‘lash, samarali didaktik mexanizmlarni tizimlashtirish va oliy ta’lim uchun amaliy metodik model taklif etishdan iborat.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot nazariy-metodik va qiyosiy tahlil asosida olib borildi. Asosiy konseptual manbalar sifatida Hymesning kommunikativ kompetensiya g‘oyasi, Canale va Swain modeli, Bachmanning kommunikativ til qobiliyati yondashuvi, communicative language teaching va action-oriented approach ishlatildi. CEFR Companion Volume esa zamonaviy kompetensiya modelini aniqlashtiruvchi asosiy metodik hujjat sifatida olindi.

CEFRda kommunikativ til kompetensiyalari lingvistik, sotsiolingvistik va 70alabani70 komponentlarga ajratiladi. Shu bilan birga til faoliyati reception, production, interaction va mediation shakllarida namoyon bo‘ladi. Mazkur tasnif rus tili darsini grammatika mavzulari ketma-ketligidan kommunikativ vazifalar tizimiga o‘tkazish imkonini beradi.

Interaktiv metodlar to‘rt mezon asosida tahlil qilindi: talabanning nutqiy faolligi, hamkorlik darajasi, vazifaning autentikligi va feedback sifati. Raqamli texnologiyalar esa kommunikativ vazifani kengaytirish, asinxron muloqot yaratish, audio-video iz qoldirish, differensial topshiriq berish va o‘z-o‘zini baholashni tashkil etish imkoniyati bo‘yicha baholandi.

Taklif etilgan metodik model 70alabani70c va siklik xarakterga ega. Dastlab talabanning CEFR darajasi, kommunikativ ehtiyoji, tipik xatolari va gapirishdagi psixologik to‘siqlari

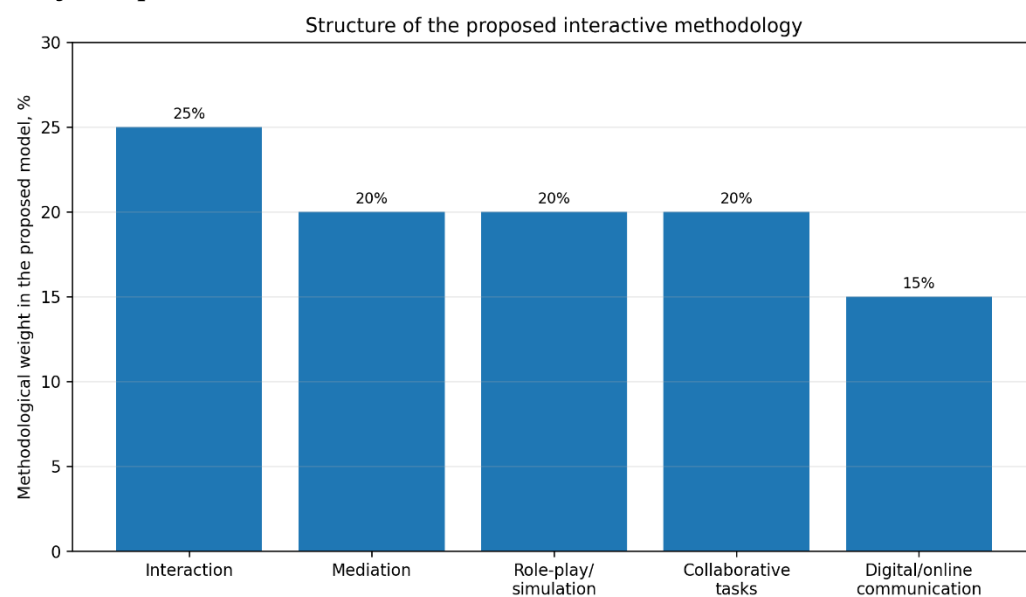
aniqlanadi. Keyin qisqa scaffolding berilib, real hayotga yaqin kommunikativ vazifa tashkil etiladi. Vazifa role-play, case yoki problem-solving shaklida bajariladi va mediatsiya/refleksiya bilan yakunlanadi.

Baholashda faqat grammatik xatolar soni emas, task achievement, fluency, interaction management, lexical range, appropriateness, mediation va strategy use mezonlari ham hisobga olinishi tavsiya etildi. Bu yondashuv 71alabani faqat ‘to‘g‘ri gapirish’ga emas, muloqotni muvaffaqiyatli boshqarishga yo‘naltiradi.

Tajriba guruhi yoki birlamchi test natijalari berilmagani sabab maqolada uydirma pre-test/post-test foizlari keltirilmadi. Natijalar bo‘limi metodik modelning tarkibi, baholash mezonlari va ilmiy adabiyotlarda qo‘llab-quvvatlangan didaktik mexanizmlarni umumlashtiradi.

NATIJALAR

Nazariy tahlil kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun interaktiv texnologiyalarni besh blokda tashkil etish maqsadga muvofiqligini ko‘rsatdi: real interaksiya, mediatsiya, rol o‘ynash/simulyatsiya, hamkorlikdagi vazifa va raqamli/onlayn kommunikatsiya. Taklif etilgan modelda ular teng emas, balki bir-birini to‘ldiruvchi funksiyalarga ega. Interaksiya va mediatsiya markaziy o‘rin egallaydi, chunki aynan ular talabani suhbatdoshning fikriga javob berish va ma‘noni birgalikda qurishga majbur qiladi.

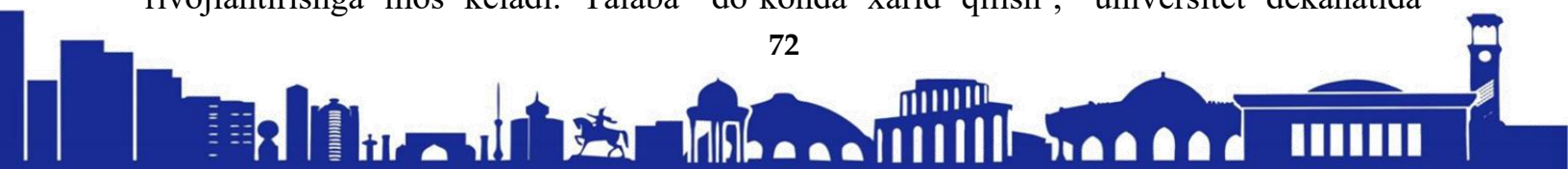
1-diagramma. Taklif etilgan metodik modelda interaktiv komponentlarning funksional ulushi. Ushbu foizlar tajriba statistikasi emas, metodik vazn taqsimotidir.

Interaktiv texnologiya	Asosiy kommunikativ maqsad	Rivojlanuvchi kompetensiya	O'qituvchi roli	Talaba faoliyati	Baholash mezonlari
Role-play simulation	Vaziyatga mos spontan nutq	Pragmatik va sotsiolingvistik	Vaziyat yaratadi, tayanch beradi	Rolga kirib mulohaza qiladi	Appropriateness, fluency
Debate	Dalillash va javob qaytarish	Interaksiya, strategik kompetensiya	Moderator	Pozitsiyani himoya qiladi	Argument, turn-taking
Jigsaw	Axborot bo'shlig'ini to'ldirish	Mediatsiya va hamkorlik	Materialni segmentlaydi	Bir-biriga ma'lumot uzatadi	Meaning transfer
Case study	Muammoni tahlil qilish	Pragmatik va kasbiy nutq	Facilitator	Muammoni tahlil qiladi	Task achievement
Project work	Uzoqroq hamkorlik va mahsulot	Integrallashgan kompetensiya	Konsultant	Rejalaydi, ishlab chiqadi, taqdim etadi	Product + interaction
LMS/forum/chat	Asinxron/onlayn mulohaza	Written interaction	Prompt va feedback beradi	Post/reply/peer response	Coherence, interaction

1-jadval. Rus tilini chet tili sifatida o'qitishda interaktiv texnologiyalarning kommunikativ funksiyalari.

Role-play va simulyatsiya ayniqsa sotsiolingvistik va pragmatik kompetensiyani rivojlantirishga mos keladi. Talaba 'do'konda xarid qilish', 'universitet dekanatida

muammo hal qilish’, ‘ish suhbatida qatnashish’ yoki ‘hamkasb bilan kelishmovchilikni muhokama qilish’ kabi vaziyatlarda nafaqat grammatik konstruktsiyani, balki murojaat shakli, register, muloyimlik strategiyasi va suhbat navbatini ham tanlaydi.

Jigsaw va information-gap vazifalari talabalarning bir-biriga bog‘liqligini kuchaytiradi. Har bir ishtirokchida umumiy vazifani bajarish uchun zarur bo‘lgan axborotning bir qismi bo‘ladi. Natijada tinglash, aniqlashtiruvchi savol berish, qayta ifodalash va mediatsiya tabiiy ravishda paydo bo‘ladi.

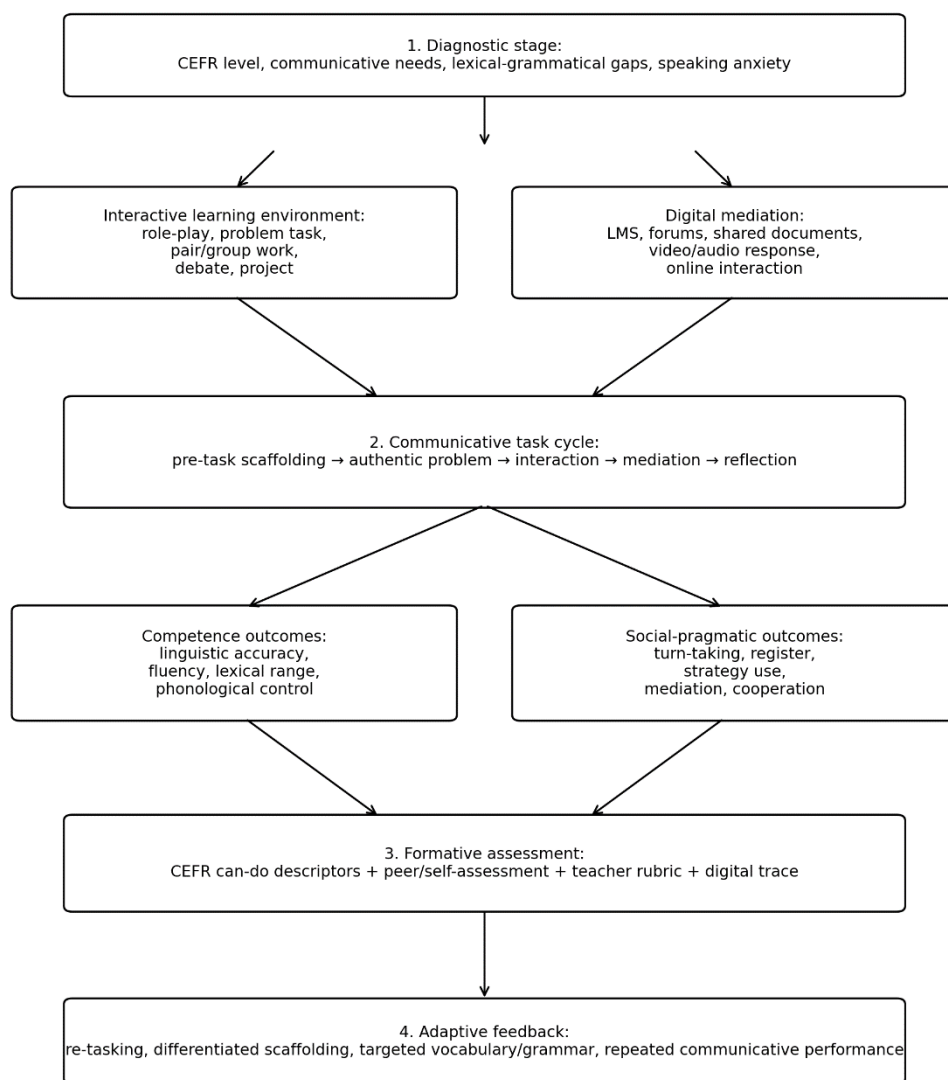
Raqamli texnologiyaning asosiy afzalligi kommunikativ faoliyatni auditoriya vaqti bilan cheklab qo‘ymasligidir. LMS forumida talaba murakkab fikrni rejalashtirib yozadi; audio topshiriqda talaffuz va ravonlik ustida qayta ishlaydi; shared documentda guruh bilan birgalikda matn yaratadi; video response esa og‘zaki nutqni keyinchalik refleksiya qilish imkonini beradi.

Bosqich	O‘qituvchi harakati	Talaba harakati	Interaktiv vosita	Til tayanchi	Kutiladigan natija
1. Diagnostika	Daraja va ehtiyojni aniqlaydi	Self-assessment va mini-task	CEFR checklist / LMS	Can-do descriptors	Individual start point
2. Scaffoldin g	Leksika, model va strategiya beradi	Tayanchni sinaydi	Flashcard/shared board	Chunks, discourse markers	Cognitive load kamayadi
3. Task	Autentik vaziyat yaratadi	Muloqot qiladi	Role-play/case/debate	Functional language	Spontan nutq
4. Mediation	Guruhlar o‘rtasida axborot almashuvini tashkil etadi	Qayta ifodalaydi va tushuntiradi	Jigsaw/shared doc	Paraphrase strategies	Meaning negotiation

5. Feedback	Rubrika bo'yicha tahlil qiladi	Peer/self-review	Audio/video/LMS rubric	Error + strategy feedback	Awareness
6. Re-tasking	Vazifani murakkablashtiradi	Yaxshilangan ikkinchi urinish	Repeated simulation	Targeted support	Transfer and fluency

2-jadval.

Model for developing communicative competence in Russian as a foreign language

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun taklif etilgan olti bosqichli metodik sikl.

1-rasm. Rus tilini chet tili sifatida o'qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish modeli.

CEFR nuqtai nazaridan baholash til birliklarini eslab qolishdan ko'ra kommunikativ vazifani bajarishga yaqinlashtirilishi kerak. Masalan,

talaba o'z fikrini grammatik jihatdan mukammal aytolmasa ham, suhbatni davom ettira olsa, aniqlashtiruvchi savol bersa, qayta ifodalasa va maqsadga erishsa, bu kommunikativ muvaffaqiyatning muhim qismidir.

Shu sabab metodik modelda formative assessment markaziy o'rin tutadi. Feedback keyingi kommunikativ urinishga xizmat qilishi kerak. O'qituvchi xatoni belgilaydi, lekin undan ham muhimi, talaba qaysi vaziyatda qanday strategiya yordam berganini anglaydi. Bu refleksiya keyingi vazifada mustaqil qo'llanadi.

Baholash mezonlari	Mazmuni	A2–B1 uchun kuzatuv	B2–C1 uchun kuzatuv	Interaktiv task	Feedback turi
Fluency	Nutqning uzluksizligi	Qisqa pauza bilan fikrni davom ettiradi	Murakkab fikrni tabiiy davom ettiradi	Role-play/debate	Audio feedback
Interaction	Suhbatni boshqarish	Savol/javob va oddiy turn-taking	Initiative, repair, negotiation	Pair/group task	Peer rubric
Lexical range	Vazifaga mos lug'at	Tanish mavzuda yetarli birlik	Aniq va variativ leksika	Case/project	Vocabulary note
Pragmatic competence	Maqsadga mos tuzilma	Oddiy bog'lanish va ketma-ketlik	Register va discourse control	Simulation	Teacher comment

Mediation	Boshqa uchun ma'noni yetkazish	Oddiy qayta ifodalash	Murakkab mazmunni moslashtirish	Jigsaw	Can-do feedback
Accuracy	Grammatik/fonologik nazorat	Xato bo'lsa ham tushunarli	Barqaror va nazoratli til	All tasks	Selective correction

3-jadval. Interaktiv mashg'ulotlarda kommunikativ kompetensiyani mezonli baholash modeli.

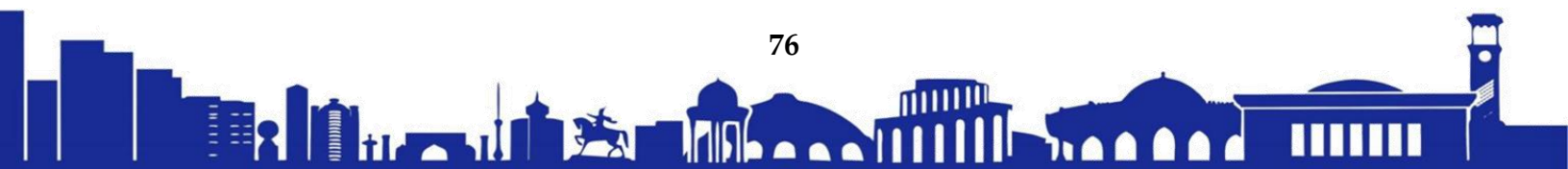
MUHOKAMA

Interaktiv texnologiyalarni qo'llashda eng muhim metodik xulosa shuki, faoliyatning tashqi ko'rinishi bilan kommunikativ sifat bir xil narsa emas. Guruh bo'lib ishlashning o'zi kommunikativ metodni anglatmaydi. Agar talaba faqat tayyor matnni o'qib bersa yoki bir xil javobni takrorlasa, tashqi interaktivlik mavjud, lekin ma'no muzokarasi deyarli yuz bermaydi.

Haqiqiy kommunikativ vazifa axborot bo'shlig'i, tanlov yoki yechim talab qilishi kerak. Talaba suhbatdoshining nima deyishini oldindan to'liq bilmasa, o'z nutqini moslashtirishga majbur bo'ladi. Aynan shu noaniqlik spontan kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi.

Raqamli platformalardan foydalanishda ham vosita va metodni ajratish zarur. Kahoot yoki test platformasi motivatsiyani oshirishi mumkin, biroq kommunikativ kompetensiyani bevosita rivojlantirmasligi mumkin. Aksincha, oddiy shared document yoki forum ham agar unda ma'no yaratish, javob qaytarish va hamkorlik bo'lsa, kuchli kommunikativ vositaga aylanishi mumkin.

Mediatsiya rus tili darslari uchun ayniqsa istiqbolli. Talaba ruscha matnni guruhdoshiga sodda qilib tushuntirishi, jadvaldagi ma'lumotni og'zaki sharhlashi, ikki fikrni birlashtirishi yoki bir talabaning pozitsiyasini boshqasiga qayta yetkazishi mumkin. Bunda til faqat 'javob berish' emas, ma'noni boshqarish vositasi sifatida ishlatiladi.

Role-play metodida topshiriqni haddan tashqari skriptlashtirish spontanlikni kamaytiradi. Shu sabab o'qituvchi to'liq dialog berish o'rniga rol maqsadi, vaziyat va bir necha funksional frazani berishi maqsadga muvofiq. Talaba qolgan nutqni o'zi quradi.

Kommunikativ kompetensiyaning rivojlanishi affektiv omillarga ham bog'liq. Xato qilishdan qo'rqish, auditoriya oldida gapirish xavotiri va o'zini boshqalar bilan solishtirish og'zaki faollikni kamaytiradi. Kichik juftlik vazifalari, takroriy re-tasking va kechiktirilgan correction bunday bosimni yumshatadi.

Feedbackning vaqti ham muhim. Har bir grammatik xatoni darhol to'xtatib tuzatish ravonlikni buzishi mumkin. Fluency-oriented task vaqtida o'qituvchi xatolarni qayd etib, vazifa tugagandan keyin selektiv feedback berishi samaraliroq. Accuracy-oriented bosqichda esa bevosita correction ko'proq o'rinli bo'lishi mumkin.

Peer assessment ham to'g'ri rubrika bilan kommunikativ kompetensiyaning rivojlantiradi. Talaba sherigining nutqini fluency, interaction yoki task achievement bo'yicha baholaganda, o'z nutqiga nisbatan ham metakognitiv kuzatuv hosil qiladi.

Oliy ta'limda blended model ayniqsa qulay. Auditoriyada tezkor og'zaki interaktsiya va spontan tasklar, LMSda esa tayyorgarlik, forum, refleksiya va individual feedback berilishi mumkin. Bu sinf vaqtini real kommunikatsiya uchun ko'proq bo'shatadi.

Interaktiv metodni tanlash talabani CEFR darajasiga mos bo'lishi kerak. A2 darajasida murakkab ochiq debat talabani kommunikativ muvaffaqiyatsizlikka olib kelishi mumkin; ayni vazifa B2 darajasida esa samarali bo'ladi. Shuning uchun scaffolding, task complexity va vaqt parametrlarini darajaga moslashtirish zarur.

Taklif etilgan modelning amaliy afzalligi uning texnologiyaga bog'lanib qolmaganidir. Universitetda qaysi platforma mavjud bo'lishidan qat'i nazar, metodik sikl saqlanadi: ehtiyojni aniqlash, tayanch berish, muloqot vazifasi, mediatsiya, feedback va qayta bajarish. Platforma esa ushbu siklning ayrim bosqichlarini qulaylashtiradi.

Kelgusidagi empirik tadqiqotda ushbu modelni A2–B1 darajadagi ikki parallel guruhda sinash mumkin. Tajriba oldi va keyingi baholashda CEFRga mos speaking tasklar, interaction management, fluency, mediation va lexical range indikatorlari qo'llansa, metodikaning real samarasi statistik jihatdan tekshirilishi mumkin.

XULOSA

Rus tilini chet tili sifatida o'qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish grammatik va leksik bilimni o'rgatishdan kengroq metodik vazifadir. Talaba real muloqotda maqsadga erishishi, suhbatni davom ettirishi, ma'noni kelishishi va vaziyatga mos til vositasini tanlay olishi kerak.

Interaktiv texnologiyalarning samaradorligi ularning soniga yoki zamonaviyligiga emas, kommunikativ vazifaga qanday integratsiya qilinganiga bog'liq. Role-play, debate, jigsaw, case study, project work va raqamli forumlar maqsad, til tayanchi va feedback bilan bog'langandagina kommunikativ natija beradi.

CEFRning interaksiya va mediatsiyaga urg'u beruvchi yangilangan modeli rus tili darsining mazmunini boyitadi. Talaba tilni individual reproduksiya emas, hamkorlik va ma'no yaratish jarayonida qo'llaydi.

Taklif etilgan olti bosqichli sikl — diagnostika, scaffolding, kommunikativ task, mediatsiya, formative assessment va re-tasking — oliy ta'lim sharoitida metodik jihatdan moslashuvchan model sifatida qo'llanishi mumkin.

Metodikani takomillashtirishning asosiy yo'li raqamli vositalar sonini ko'paytirish emas, balki har bir vositani aniq kommunikativ kompetensiya komponenti, CEFR darajasi va o'lchanadigan natija bilan bog'lashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (APA 7)

1. Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. Council of Europe Publishing.
2. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–293). Penguin.
3. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
4. Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. In J. C. Richards & R. W. Schmidt (Eds.), *Language and Communication*. Longman.

5. Bachman, L. F. (1990). *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford University Press.
6. Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press.
7. Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319–326.
8. Ellis, R. (2003). *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
9. Long, M. H. (2015). *Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching*. Wiley-Blackwell.
10. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
11. Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in University Teaching*, 25(3–4), 85–118.
12. Piccardo, E., North, B., & Goodier, T. (2019). Broadening the scope of language education: Mediation, plurilingualism, and collaborative learning. *The CEFR Companion Volume*.
13. North, B., & Piccardo, E. (2016). Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR. Council of Europe.
14. Blake, R. J. (2013). *Brave New Digital Classroom: Technology and Foreign Language Learning* (2nd ed.). Georgetown University Press.
15. Hampel, R., & Stickler, U. (Eds.). (2015). *Developing Online Language Teaching: Research-Based Pedagogies and Reflective Practices*. Palgrave Macmillan.
16. Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge University Press.

17. Brown, H. D., & Abeywickrama, P. (2019). Language Assessment: Principles and Classroom Practices (3rd ed.). Pearson.
18. Shchukin, A. N. (2012). Obuchenie rechevomu obshcheniyu na russkom yazyke kak inostrannom. Russkiy yazyk. Kursy.